Ahti Fagerblom 16.9.2025

Talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Talousvaliokunta, kirjallinen asiantuntijalausunto 16.9.2025

K 16/2025 vp Valtioneuvoston ilmastovuosikertomus 2025

Pyydettynä lausuntona ilmastovuosikertomuksesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

- On hyvä, että ilmastovuosikertomuksilla seurataan yleistä kasvihuonekaasujen kehitystä
- Vuosikertomuksessa olisi erityisen tärkeää tarkastella nykyistä tarkemmin kansallisten ilmastotavoitteiden asetannassa käytettyjen lähtötietojen paikkansapitävyyttä nykytiedon valossa.

Metsänielujen katoamisen kokonaiskuva ja mahdollisten toimien mielekkyys jää hämäräksi

Metsäteollisuuden mielestä ilmastovuosikertomus kokoaa yhteen dokumenttiin määrällisesti kattavan kokonaisuuden ilmastokysymyksistä eri sektoreilla. On tärkeää, että vuosikertomuksesta löytyy edellisten vuosien tärkeimmät ilmastopolitiikkaa koskevat havainnot ja päätökset.

Maankäyttösektoria koskevista kohdista käy ilmi, että metsänielujen osalta päällimmäisin havainto on yllätyksellinen nielujen katoaminen. Vuosikertomus listaa hyvin, että ilmiötä selittävät muun muassa uudet nielujen laskentatavat, ilmaston lämpenemisen myötä lisääntyneet turvemaiden päästöt, ikääntyneen puuston kasvun hidastuminen, puuston latvuston pienentyminen sekä venäläisen tuontipuun korvautuminen kotimaisella puulla.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) Metsäteollisuus ry:n toimeksiannosta tekemä selvitys osoittaa, että Suomen hiilineutraalisuustavoitteen perustana olleesta metsämaan (puusto ja maaperä) vuoden 2019 nielusta hävisi vuosien 2021 ja 2025 kasvihuonekaasuinventaarioiden välillä 17 $MtCO_2$, vaikka menneisyyden toteutuneet hakkuumäärät pysyivät tietenkin ennallaan. Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että emme tiedä varmuudella nielujen nykyistä kokoa emmekä pysty arvioimaan riittävällä tarkkuudella niiden kehitystä tulevaisuudessa.

Vuosikertomus korostaa paikoin hakkuumäärien kasvua nieluja heikentäneenä tekijänä. Tässä yhteydessä on muistettava, että hakkuut eivät ole ylittäneet määriä, joita ennakoitiin hiilineutraalisuustavoitetta asetettaessa. Tavoitetta asetettaessa arvioitiin, että vuosittaiset hakkuut voisivat olla yli 80 miljoonaa kuutiometriä. Viimeisen viiden vuoden aikana hakkuut ovat vaihdelleet 69 ja 76 miljoonan kuutiometrin välillä. Vuosikertomus tuo ansiokkaasti esille, että Venäjän puuntuonnin päättyminen on yhtälössä yksi merkittävä tekijä.

Puun käyttö siis ei ole kotimaassa lisääntynyt, mutta sen alkuperä on muuttunut. Tässä yhteydessä on tärkeää ymmärtää, että tuonnin korvaaminen kotimaisella puulla on vastuullista ja välttämätöntä, jotta tehtaiden tuotantoa ei tarvitse ajaa alas.

Kokonaiskuvassa on myös niin, että maailman metsänieluun ei vaikuta se, korjataanko suomalaiseen tehtaaseen päätyvä puu Suomesta vai Suomen rajojen ulkopuolelta. Asia voi muodostua ongelmaksi vain, jos äkillisesti muuttuneen maailmantilanteen (Venäjän hyökkäyssota) ei sallita heijastuvan aiempiin kansallisiin päätöksiin (hiilineutraalisuustavoite).

Ilmastovuosikertomus katsoo luonnollisesti lähinnä taaksepäin, mutta olisi hyvä luodata myös hieman tulevaa. Ikäviä nieluyllätyksiä voi nimittäin tulla lisää. Ilmastonmuutoksen ennakoidaan lisäävän metsätuhoja etenkin ikääntyvissä metsissä (mm. hyönteis- ja sienituhot, myrskytuhot, kuivuus, metsäpalot), kuten on jo havaittu Etelä- ja Keski-Euroopassa ja muilla mantereilla.

Ilmastovuosikertomuksessa tulisi uskaltaa todeta, että maankäyttösektorin ilmastokysymysten osalta mittaukset, ennusteet ja tavoitteiden asetannat ovat lukujen valossa epäonnistuneet niin Suomessa kuin Euroopan unionissa. Aikanaan tehdyt laskelmat nielujen koosta eivät nykytiedon mukaan pidä paikkaansa, ja skenaariot ovat osoittautuneet vääriksi.

Yksi merkittävä lisäpuute on, että kasvihuonekaasujen monitorointia EU:n jäsenvaltioissa ei ole yhdenmukaistettu eikä valtioiden välisiä tietoja ei voida luotettavasti vertailla. Tästä näkökulmasta on kyseenalaista, että Suomi joutuisi ostamaan nieluyksiköitä muista maista. Siksi on kyseenalaista, että ilmastovuosikertomuksessa tätä vaihtoehtoa pidetään paljon esillä.

Epävarmuudet ulottuvat myös teknisiin hiilinieluihin ja suomalaisten sellutehtaiden kohteluun päästökaupassa

Teknisiin hiilinieluihin perustuvista ratkaisuista vuosikertomus toteaa osuvasti, että kannustimilla, infrastruktuurilla ja EU-säädöskehikolla on merkittävä vaikutus siihen, tuleeko näistä ratkaisuista kannattavaa teollista liiketoimintaa. Teknisten nielujen ja talteen otettavan biogeenisen hiilidioksidin hyötykäytön osalta on muistettava, että myös niihin liittyy suuria epävarmuuksia. Uusille tuotteille tarvitaan maksavia asiakkaita eli markkinoita, laiteinvestoinnit ja infrastruktuuri ovat kalliita, teknologia on vielä kokeiluvaiheessa ja fossiilivapaan sähkön tarve on valtava, eli kannattavuus on monilta osin hämärän peitossa.

Vuosikertomuksessa kuvataan päätös, jossa edellinen Euroopan komissio päätti poistaa päästökaupasta yli 95 % biomassaa energialähteinään käyttävät laitokset. Tämän vuoksi suomalaisia sellutehtaita poistetaan päästökaupasta. Nyt biogeenisen hiilidioksidin talteenottoon kaavailtu kannustinjärjestelmä ollaan kytkemässä nimenomaan päästökauppaan. Tästä seuraa, että potentiaalisesti parhaiten hiilidioksidin talteenottoon soveltuvat tehtaat ovat jäämässä päästökauppakannustimien ulkopuolelle. Tilanne on täysin nurinkurinen, ja asia olisi pitänyt mainita myös vuosikertomuksessa.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja